

Kunst in de kerk op het grensvlak van geloven

Interview met Alice Wulffraat en Bram Herens (de twee kunstenaars die in de maand februari en maart in onze kerk exposeren).

Beiden tonen intrigerend werk, althans zo komt het op mij over: het laat mij niet los. Innerlijk moet je er wel antwoord op geven. Dat kan positief zijn, maar voor sommigen kan dat ook een negatieve uitwerking hebben. Die ervaring heeft Bram wel met z'n werk: *"Mensen kunnen soms lyrisch worden of ontroerd (en dat delen ze hem dan ook mee), maar ook wel eens boos of afwerend."* Het werk is dermate aanwezig, dat je er niet omheen kunt: 'het is er!' Zo moet een beeld (een schilderij, tekening of video-installatie) ook zijn. Het heeft een eigen wereld en roept de beschouwer ook op daarop te reageren. Dat is in het geval met Bram's werk, maar zeker ook met het werk van Alice: werk waar je meteen naar toe getrokken wordt (ook hier gebeurt het soms dat mensen afwerend reageren, maar dat is dan ook niet te voorkomen). Mijn aandacht wordt getrokken naar een zwarte box met een vierkant gat er voorin. Ik zet de koptelefoon op en raak geobsedeerd door de kleuren die ik langs zie gaan op een beeldscherm. *"Dit is pure schilderkunst en dan in videobeelden."* Ik raak dronken van de vlekken en de beelden die in mij en op het scherm opgeroepen worden. Ik word zachtjes aan de hand meegenomen door de ingetogen muzieklanken: een levensloop gaat aan mij voorbij. Ik zie de kunstenaar, maar ik zie ook mijzelf erin terug. Ook dit kunstwerk zal ik velen malen terug willen zien om het tot mij door te kunnen laten dringen. Tegelijk bemerk je ook dat deze kunstenaars zich in dit werk heel kwetsbaar opstellen. Misschien is dat wel ook een 'must' voor zo'n oeuvre. Het gaat over persoonlijke diepgang. Dat kun je niet in hapklare brokken verkrijgen. Nee het is niet de 'snelle hap'; je zult het moeten herkauwen. Dit neem je langer met je mee.

We zitten gelijk midden in het gesprek. De vonken springen er vanaf tussen Alice en Bram en mij. Niet in negatieve zin, maar we spreken met veel emotie en passie over het werk. Vrijwel direct zijn we volkomen ondergedompeld in een intensieve uitwisseling van gedachten.

Het is dan ook niet echt een vraaggesprek te noemen. Het is meer als een diepgaand dialoog te bestempelen.

Bram: *"Meestal dwingt een werkstuk zijn aanwezigheid af, ook naar mij toe. Ik ben niet berekenend in mijn werk. Ik weet niet van te voren tot in detail wat er op het schilderij gaat gebeuren. Een beeltenis, een schilderij gaat op een gegeven moment 'varen' op zijn eigen emotie. Die emotie neemt mij ook mee. Dat is één van de voorwaarden om van betekenis te kunnen zijn. Ik verdwijn helemaal in het schilderij. Soms kan ik maar niet ophouden met schilderen. Zo heeft elke kleur zijn eigen kracht, dat ligt heel subtiel. Dat kan je soms heel erg bepalen. Toch ben ik niet stuurloos, ik probeer de regie in handen te houden. Meestal kies ik weloverwogen een bepaalde kleur om een stemming wakker te roepen. Op mijn schouder zit als het ware de beschouwer mee te kijken. Ik schilder voor een groot gedeelte vanuit mijn intuïtie, maar ik ben bewust van de blik van de mensen die er later naar kijken en het dan beleven."* en even later: *"Toch kan ik*

ook niet schilderen wat anderen van mij verwachten: bijvoorbeeld galeriehouders. Ik wil vrij man blijven. Dat wordt mij niet altijd in dank afgenomen.”

Alice: “Ik heb inderdaad ook ervaren dat bepaalde kleuren je emotioneel kunnen bepalen. Ik zat een tijdje een beetje ‘op slot’. Ik bleef hangen in een drukkende gemoedstoestand. Bram adviseerde mij toen om ‘geel’ te gaan gebruiken. Dat heeft veel nieuwe mogelijkheden voor mij opgeleverd. Dat kun je zien in het werk dat van mij in de kerk geëxposeerd gaat worden. De presentaties ontstaan door de tijd heen. Ik vorm het, maar het vormt ook mij. Telkens verander ik het, voeg dingen, kleuren toe om het weer beter te maken.” Bram: *“Ze kan er maar niet van afblijven. Dan heeft ze iets indrukwekkends gemaakt (ja, haar installaties zijn van grote importantie! Ze moet hiermee naar buiten treden. Ze zijn vernieuwend), maar dan zie ik later dat ze er toch nog in gewijzigd heeft.”* Alice: *“Ook mij laat het niet los. Het is een zoeken en afwegen, telkens weer opnieuw. Het is misschien wel zoals het schilderen gaat. Je kijkt en ervaart en handelt (voegt bijvoorbeeld kleur toe) en daarna begint het weer opnieuw, totdat...Ja, wanneer is het eigenlijk klaar? Je komt in een bepaalde gemoedstoestand die je zo zuiver mogelijk wil laten overkomen. Er zitten in zo’n werkstuk verschillende aspecten die het uiteindelijke resultaat bepalen: licht, kleur, beweging, symboliek, geluid én de gezongen teksten die erin voor komen. De woorden in de tekst doen ertoe! Ze nemen je mee.”* ‘Misschien komt het wel omdat een schilderij een ‘gestolde’ vorm is van een verbeelding. De verf is op een gegeven moment letterlijk gestold, gedroogd. De bewerkte videobeelden blijven vloeibaar en stollen niet....’ (red...). Aan het eind van het gesprek kom ik dan toch nog toe om mijn vragen te stellen. We komen erachter dat de meeste al beantwoord zijn. Eén van de vragen is: ‘wat vinden jullie ervan om in een kerk, en specifiek in deze remonstrantse kerk te exposeren?’ Alice: *“Deze presentatie gaat over geloof, maar ook ongeloof. Het is een strijd waar ik mijn leven lang al mee bezig ben. Misschien om bepaalde zaken een plaats te kunnen geven. Kan dat eigenlijk wel? Over (onder andere) ‘ongeloof’ iets exposeren?”* Ik geef als antwoord: dat heel veel mensen met deze worsteling bezig zijn en dat ze dat soms juist sterkt in hun aanname wat geloof wél voor hen betekent. Juist Remonstranten hebben veel ruimte om dergelijke gedachten en gevoelens toe te laten. Ik denk dat dit werk juist daardoor heel herkenbaar voor ze is.

Bram: *“Het werk (zeker de laatste jaren) heeft heel veel met religie te maken. Niet dat ik een bepaald soort geloof aanhang hoor, want ik kan evengoed ook in een moskee een spirituele of religieuze ervaring krijgen of mij daarmee verbonden voelen. Je ziet die verbondenheid met religieuze zaken ook in de etsen die in de kerk zullen hangen. Het zijn toch nogal eens onverwachte verbanden die ik leg met bijvoorbeeld de Koran of de Bijbel. Zo onverwacht dat het anderen bevreemdt. Maar dat is ook de spanning waarop een werk kan drijven. Deze remonstrantse kerk heeft wel een heel speciaal plekje in mijn herinneringen. Vroeger (ik woonde hier in de buurt) mocht ik van mijn moeder niet verder dan deze kerk. Dat vond ik spannend. Vaak zocht ik de grens op en ging er dikwijls over die grens heen: met m’n step het holletje bij het*

'Wilhelminaboompje' afrijden. Later ervoer ik de diensten in de remonstrantse kerk als heel prettig. Je voelt dat het allemaal niet zo 'besloten' ligt. Wat dit aangaat kun je er over grenzen gaan." Alice: "We vinden het dan ook heel bijzonder dat wij kunnen exposeren in deze kerk, juist ook omdat ons werk onder andere gaat over het grensgebied van geloven of religie. Het geeft ook aan dat er bij jullie veel ruimte is."

Leest u verder in deze Gemeentegeluiden over de opening en de openingstijden van deze bijzondere expositie. Bram staat een deel van zijn (eventuele) opbrengst af aan de Remonstrantse Gemeente en dan specifiek voor de vloer! Ook Alice zal speciaal voor dit doel mensen hun bijdrage vragen! Warm bij u aanbevolen dus!

HvdW